

sobre règim lingüístic»), cal reiterar l'encert en la tria dels textos que confegeixen la medul·la de l'ordenació del sistema lingüístic i de la seva interpretació, per bé que en alguna ocasió es troba a faltar la inclusió d'alguna sentència més col·lateral que, tanmateix, és citada per alguns dels autors en el seu estudi (aquest és el cas de la SRC 112/2006, de 5 d'abril). En un altre sentit, potser hauria calgut un darrer apartat amb una llista bibliogràfica a la qual es traslladessin, almenys, les referències dels estudis doctrinals i la bibliografia més recent que encara es troba poc treballada (especialment la sorgida d'ençà de l'aprovació de la reforma estatutària catalana).

Aquestes darreres consideracions no desmereixen la rellevància d'un llibre que, com hem dit al principi, està cridat a ser un punt de referència en els estudis sobre règim lingüístic i sistema constitucional, sobretot pel que fa a una perspectiva multilingüe de l'Estat com

la que presenta el professor Vernet en el seu estudi, amb arguments tan solvents (i poc destacats fins ara per la doctrina) com el fet de reconèixer que de la mateixa manera que l'oficialitat del castellà en el conjunt de l'Estat i el seu deure de coneixement es podria considerar un principi estructural en la mesura que es troba subjecte al procediment agreujat de reforma, també entra dins la mateixa lògica de fonamentació i de rigidesa el principi plurilingüístic, d'acord amb la condició d'oficialitat de la llengua pròpia que regulin els estatuts així com amb la gestió del sistema plurilingüístic en les institucions del conjunt de l'Estat si, tal com es desprèn de la jurisprudència constitucional (STC 119/1992, de 18 d'abril), considerem les comunitats autònomes com a integrants de l'Estat en el seu sentit ampli d'Estat aparell.

HÈCTOR LÓPEZ BOFILL

OAKES, Leigh; WARREN, Jane, *Language, Citizenship and Identity in Quebec*, Palgrave Macmillan, Language and Globalization Series, 2007, 280 pàg., ISBN 1-4039-4975-1.

Aquest llibre és una anàlisi clara i concisa de com el Quebec està gestionant la creixent diversitat cultural i lingüística de la seva societat, atorgant un paper fonamental en aquest procés a la funció que la llen-

gua francesa ha de complir-hi com a vehicle d'integració de la població al·lòctona i com a llengua pública comuna.

El llibre comença amb una introducció a la metodologia i als con-

ceptes que es fan servir de manera recurrent al llarg del llibre: etnicitat, nacionalisme, globalització i ciutadania. Una de les idees clau que s'hi presenten és la transició que s'ha produït a l'esfera sociopolítica del Quebec, que ha passat en els últims temps d'una concepció ètnica de ciutadania a una concepció de caire més cívica, amb una intenció inclusiva i un important component intercultural i que, d'altra banda, el diferencia de les polítiques multiculturals aplicades a la resta del Canadà. En aquest context de canvi intern, les autoritats quebequeses consideren la globalització com una oportunitat d'internacionalització i de reafirmació política del Quebec en relació tant amb el conjunt de l'Amèrica anglòfona com amb la Francofonia.

Pel que fa a la segona part del llibre, que comença amb el capítol cinc, es tracten qüestions de planificació lingüística, que han afectat tant el corpus com l'estatus de la llengua, prenent com a punt de partida la Revolució Tranquil·la dels anys seixanta. La preocupació de la població per la qualitat i la varietat de la llengua autòctona ha tingut històricament conseqüències com ara inseguretat lingüística i estereotips negatius associats a les diferents varietats locals de la llengua francesa. Segons els autors, cal un enfocament més plural i obert que celebri la diversitat de les varietats locals, una aproximació que, de fet, encai-

xa millor amb el nou model cívica de ciutadania que promou el Quebec.

La tercera part del llibre fa un repàs dels tres grans grups no francòfons que viuen al Quebec (els anglòfons, la població immigrada i els pobles aborígens) i sobre quina relació han establert amb el Quebec i amb la llengua francesa. Pel que fa a la població immigrada, és necessari recordar que les competències del Govern quebeques sobre immigració han permès que el coneixement del francès sigui un criteri de selecció clau a l'hora de privilegiar l'entrada de persones estrangeres al país. La situació diferenciada entre el cas particular de Mont-real (i la seva àrea metropolitana) i la resta del Quebec és també un tema destacat: segons diversos estudis, el manteniment de les llengües originàries i, per tant, el bilingüisme i el trilingüisme sembla que són tendències socials dominants en les pràctiques comunicatives dels immigrants a Mont-real. Com a conseqüència, són cada vegada més comunes les identitats culturals i lingüístiques múltiples i heterogènies a la capital econòmica del Quebec. La particular situació sociolingüística de Mont-real, on conviuen de partida dues llengües dominants amb una alta vitalitat i, fins a cert punt, antagoniques, és probablement la raó per la qual la retenció de la llengua originària dels immigrants en aquesta ciutat és la més alta de tot el Canadà.

És important assenyalar l'èmfasi

dels autors al llarg del llibre en el fet que les situacions sociolingüístiques són dinàmiques i que, per tant, les polítiques lingüístiques, enriquides amb les aportacions dels debats públics, s'han d'adaptar també als ràpids canvis socials. Segons els autors, les autoritats quebequeses són conscients que han de saber aprofitar una nova realitat que s'ha tornat més complexa en una oportunitat per al país.

El llibre es tanca amb una valoració del projecte cívic de ciutadania intercultural del Quebec, obrint diversos interrogants sobre el possible èxit d'aquest nou model. Una de les qüestions crucials serà sens dubte com fer del francès la llengua dominant o d'ús preferent en el repertori lingüístic de la població en general i d'un jovent multilingüe en particular, sobretot a la regió de Mont-real. Segons diversos estudis, sembla que aquest últim grup tendeix a adoptar cada cop més una actitud funcional i utilitària cap al repertori de llengües que dominen, deixant els components identitaris que van associats a les llengües en un segon pla.

La situació sociolingüística del Quebec difereix en alguns aspectes essencials de la realitat de la comunitat lingüística catalana i en són exemples significatius, en primer lloc, l'existència d'una població

aborigen que lluita pels seus drets lingüístics i per la supervivència de les seves llengües autòctones; en segon lloc, la pertinença a la Francofonia i la posició encara rellevant del francès com a llengua internacional i, en tercer lloc, el fet que el Quebec tingui un Ministeri de la Immigració i de les Comunitats Culturals propi amb competències sobre la regulació de la immigració econòmica (però no sobre els reagrupaments familiars ni els refugiats). Tot tenint en compte aquestes especificitats, és indubtable que el Quebec segueix sent una referència internacional ineludible pel que fa a la recuperació i la normalització de la llengua pròpia de les nacions sense estat i a la gestió de la creixent diversitat lingüística al si de societats cada cop més complexes, com ara la catalana. En aquest sentit, doncs, no és estrany que els autors, professors de sociolingüística al Regne Unit i a Austràlia, respectivament, s'hagin interessat per la realitat sociolingüística del Quebec. És, en definitiva, un llibre que hauria de servir també per enriquir un debat que al nostre país és del tot pertinent i necessari.

Josep CRU
Linguapax